

RAPORT

Joanna Kulesza

Raport nt. zapotrzebowania na miejsca w placówkach resocjalizacyjnych resortu edukacji w roku szkolnym 2014/2015

Warszawa 2014

Projekt graficzny
Studio Kreatywne Małgorzaty Barskiej

Redakcja i korekta
Elżbieta Gorazińska

Redakcja techniczna
Barbara Jechalska

© Copyright by
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Warszawa 2014

Ośrodek Rozwoju Edukacji
00-479 Warszawa
Aleje Ujazdowskie 28
www.ore.edu.pl

Spis treści

Wstęp

1. Cel raportu
2. Analiza danych
3. Tabelaryczna ilustracja danych

Wstęp

Raport nt. zapotrzebowania na miejsca w placówkach resocjalizacyjnych resortu edukacji w roku szkolnym 2014/2015 opracowany został, jak corocznie, na podstawie danych pochodzących z systemu teleinformatycznego, tzw. centralnego systemu kierowania nieletnich do placówek resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych. Raport dotyczy zapotrzebowania na miejsca w poszczególnych szkołach oraz klasach dla wychowanków młodzieżowych ośrodków wychowawczych (MOW) i uwzględnia uwarunkowania związane z płcią oraz poziomem rozwoju intelektualnego nieletnich. W bieżącym roku analiza nie obejmuje sytuacji młodzieżowych ośrodków socjoterapii (MOS), ponieważ ponad 3/4 wychowanków tych ośrodków stanowią uczniowie umieszczeni na wniosek rodziców, bez udziału Ośrodka Rozwoju Edukacji oraz centralnego systemu teleinformatycznego¹. W związku z tym ORE nie dysponuje danymi pozwalającymi przeanalizować zapotrzebowanie na miejsca w MOS. Instytucjami kompetentnymi do przybliżonego określenia zapotrzebowania na miejsca dla dzieci zagrożonych niedostosowaniem społecznym będą lokalne poradnie psychologiczno-pedagogiczne wydające orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Według danych Systemu Informacji Oświatowej (SIO) z 30 września 2013 r. w Polsce funkcjonuje 95 młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz 74 młodzieżowe ośrodki socjoterapii. Do centralnego systemu kierowania nieletnich w roku szkolnym 2012/2013 zgłoszono 93 MOW-y z łączną liczbą 5 598 miejsc; według stanu na dzień 31 marca 2014 roku funkcjonują 92 ośrodki z 5 558 miejscami, przy czym w systemie teleinformatycznym figuruje 70 MOS-ów mogących przyjąć 3 552 wychowanków.

Dotychczas nie informowano Wydziału Resocjalizacji i Socjoterapii ORE o planach uruchomienia w roku szkolnym 2014/2015 nowych ośrodków socjoterapii lub resocjalizacyjnych, choć do Wydziału dotarły informacje o zamiarach zwiększenia liczby miejsc w już

¹ W młodzieżowych ośrodkach socjoterapii przebywają wychowankowie umieszczeni na podstawie wniosku rodziców oraz orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na zagrożenie niedostosowaniem społecznym (art. 71b ustawy o systemie oświaty), a także nieletni umieszczeni na podstawie postanowienia sądu rodzinnego o zastosowaniu takiego środka wychowawczego (postanowienie wydane przed 1 stycznia 2012 r.). Jednak liczba nieletnich w stosunku do wychowanków umieszczonych na wniosek rodziców systematycznie maleje. Obecnie na podstawie postanowienia sądowego oczekuje na umieszczenie 30 nieletnich, jednocześnie we wszystkich MOS przebywa 625 nieletnich, czyli 19% ogółu wszystkich wychowanków placówek socjoterapeutycznych. W analogicznym okresie w roku 2013 wychowankowie umieszczeni na podstawie postanowienia sądowego stanowili 41%, a w roku 2012 – 66%. Tym samym wychowankowie umieszczani w MOS w trybie pozasądowym stanowią ponad 80% wszystkich uczniów placówki.

funkcjonujących ośrodkach. Jednak do rozpoczęcia nowego roku szkolnego sytuacja ta może się zmienić.

1. Cel raportu

Raport powstał w związku ze zbliżającym się terminem opracowywania i zatwierdzania arkuszy organizacyjnych szkół funkcjonujących w strukturach placówek resocjalizacyjnych. Przedstawiono w nim wyniki analizy zapotrzebowania na miejsca w poszczególnych szkołach i klasach z odniesieniem do stanu faktycznego w roku szkolnym 2013/2014.

Wychowankowie młodzieżowych ośrodków wychowawczych przyjmowani są na podstawie postanowienia sądu rodzinnego o zastosowaniu środka wychowawczego w postaci umieszczenia w MOW. Procedura umieszczania w placówce odbywa się z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego. Wniosek o znalezienie miejsca w ośrodku składa starosta właściwy dla miejsca zamieszkania nieletniego. Następnie Ośrodek Rozwoju Edukacji wskazuje nieletniemu odpowiednie miejsce w placówce resocjalizacyjnej, uwzględniając m.in. płeć, poziom rozwoju intelektualnego, etap edukacji, miejsce zamieszkania nieletniego.

Jak już wspomniano, poniższa analiza opiera się na danych z teleinformatycznego systemu kierowania nieletnich do placówek resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych resortu edukacji (dane z 5 kwietnia 2014 r.). Przytoczone dane dotyczą wyłącznie nieletnich, wobec których sądy rodzinne postanowiły zastosować środek wychowawczy w postaci umieszczenia w placówce typu MOW i którzy w związku z tym zostali zgłoszeni do centralnego systemu kierowania nieletnich.

W tekście raportu zamieszczono tabele przedstawiające zgłoszoną do systemu organizację roku szkolnego 2013/2014 w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych (Tabela 1.), aktualną liczbę nieletnich przebywających w MOW (Tabela 2.), liczbę nieletnich oczekujących na umieszczenie w MOW (Tabela 3.), zapotrzebowanie na miejsca dla nieletnich w MOW (Tabela 4.), zapotrzebowanie na dodatkowe miejsca dla nieletnich w MOW (Tabela 5.).

2. Analiza danych

Warto zaznaczyć, że w roku szkolnym 2013/2014 młodzieżowe ośrodki wychowawcze zadeklarowały 5 598 miejsc, z czego w przekazanej w teleinformatycznym systemie organizacji roku szkolnego uwzględniono 5 574. Dodatkowe 24 miejsca, nieuwzględnione w tej organizacji, przewidziane zostały dla wychowanków realizujących kształcenie ponadgimnazjalne w środowiskowych szkołach ogólnodostępnych lub MOW-ach mających możliwość przyjęcia wychowanków na każdym etapie edukacji.

Dla porównania bieżący stan (z dnia 5 kwietnia 2014 r.) nieletnich przebywających w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych przedstawia Tabela 2. Różnica pomiędzy liczbą z planowanej organizacji a liczbą wychowanków przebywających w MOW-ach wynosi 124 miejsca. Jednocześnie 149 miejsc w MOW-ach pozostaje wolnych, choć nadal na wskazanie placówki oczekuje ponad 300 nieletnich. Niezajęte miejsca w placówkach to miejsca nieadekwatne do potrzeb nieletnich oczekujących na umieszczenie w MOW-ach. I choć wprowadzano zmiany i podejmowano próby dostosowania organizacji do bieżących potrzeb nieletnich oczekujących na umieszczenie w ośrodku, miejsca pozostają niezagospodarowane.

Na umieszczenie w MOW-ach oczekuje 363 nieletnich (w analogicznym okresie roku 2013 oczekiwało 542; w roku 2012 – 259, w 2011 – 224, a w 2010 – 560). Spośród oczekujących na miejsce w MOW-ach 55% przynajmniej raz wskazano placówkę, a 19% nieletnich do 1 września 2013 r. miało ukończyć 18. rok życia. Proporcje te zachowane są na podobnym poziomie jak w latach ubiegłych. Dziewczęta stanowią 56% oczekujących na umieszczenie w MOW-ach; w roku ubiegłym odsetek ten wynosił 46%, a w 2012 – 70%. Informacje dotyczące oczekujących na umieszczenie w MOW-ach, z uwzględnieniem etapu edukacji, płci oraz stopnia niepełnosprawności intelektualnej, przedstawia Tabela 3.

Z analizy danych w systemie wynika, że 92% oczekujących wniosków dotyczy młodzieżowych ośrodków wychowawczych, a 8% – młodzieżowych ośrodków socjoterapii. W ubiegłym roku odsetki te wynosiły odpowiednio 88% i 12%; w roku 2012 odpowiednio – 35% i 65%.

Symulacja zapotrzebowania na miejsca w MOW-ach w roku szkolnym 2014/2015 została wykonana z uwzględnieniem podziału na płeć, poziom rozwoju intelektualnego oraz etap edukacji. Przeprowadzono ją poprzez przeniesienie do klasy programowo wyższej aktualnego stanu miejsc ze wszystkich zgłoszonych placówek MOW i uwzględnienie oczekujących

wychowanków na podanym etapie edukacji. Wyniki symulacji prezentuje Tabela 4. Następnie uzyskane wyniki zestawiono z bieżącą organizacją roku szkolnego 2013/2014, aby otrzymać dane na temat braków lub nadmiaru miejsc dla wychowanków z poszczególnych etapów edukacyjnych. Prognozowany stan zapotrzebowania na dodatkowe miejsca w MOW-ach w roku szkolnym 2013/2014 ilustruje Tabela 5.

Porównując stan organizacji MOW-ów w bieżącym roku szkolnym z zapotrzebowaniem uzyskanym na podstawie symulacji dla roku szkolnego 2013/2014, otrzymano stan zapotrzebowania na dodatkowe miejsca (Tabela 5.). Można przyjąć, że liczba miejsc w MOW-ach jest wystarczająca. Mimo że według przedstawionej symulacji zabraknie ich 232, należy pamiętać, że w roku szkolnym 2014/2015 zgłoszono chęć zwiększenia liczby miejsc w funkcjonujących ośrodkach. Rozkład zapotrzebowania na miejsca w poszczególnych etapach edukacyjnych jest różnorodny. Nadal największe braki będą występowały w klasach ponadgimnazjalnych – zarówno dla chłopców, jak i dziewcząt. W MOW-ach dla nieletnich na etapie ponadgimnazjalnym brakuje ponad 800 miejsc. Znacząca liczba brakujących miejsc dotyczy zasadniczych szkół zawodowych. Warto jednak zwrócić uwagę, że MOW-y starają się wzbogacać ofertę w szkołach ponadgimnazjalnych. Aktualnie 6 z nich umożliwia kształcenie w innej szkole niż zasadnicza szkoła zawodowa, dysponując ok. 50 miejscami dla dziewcząt w liceum ogólnokształcącym i technikum oraz ok. 30 miejscami w I klasie liceum ogólnokształcącego dla chłopców. Istotna jest tu możliwość kontynuacji nauki przez nieletnich w kolejnych klasach szkół ponadgimnazjalnych. W organizacji roku szkolnego 2014/2015 powinna pojawić się możliwość kształcenia dla wychowanków w III klasie zasadniczej szkoły zawodowej, ponieważ nie wszystkie ośrodki zdecydowały się na skrócenie etapu kształcenia w zawodzie do lat dwóch.

W roku szkolnym 2013/2014 MOW-y dysponują 1025 miejscami dla szkół ponadgimnazjalnych (w roku 2012/2013 było ich 790; w 2011/2012 – 649; w 2010/2011 – 603). Wśród nich 925 miejsc przeznaczono dla zasadniczych szkół zawodowych oraz 100 miejsc dla liceów ogólnokształcących lub techników. W I klasie zasadniczej szkoły zawodowej (dla dziewcząt i chłopców zarówno mieszczących się w normie intelektualnej, jak i niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim) przewidziano 657 miejsc (w roku ubiegłym było 555). W stosunku do lat ubiegłych liczba miejsc w klasie I zasadniczej szkoły zawodowej systematycznie wzrasta. Według przeprowadzonych symulacji na tym etapie edukacyjnym zapotrzebowanie będzie aż na 1 533 miejsca.

Podobnie jak w roku ubiegłym – według przeprowadzonej symulacji – w odniesieniu do chłopców z I klas gimnazjalnych wystąpi trudność z zapełnieniem miejsc (ok. 566). W gimnazjach liczba miejsc w klasach I powinna być zmniejszona na korzyść uczniów klas III. Podkreślić należy, że dane te uwzględniają wychowanków, którzy z dniem 31 sierpnia 2014 roku ukończą 18. rok życia.

Z powyższych analiz można wyciągnąć wniosek, że liczba miejsc w MOW **jest wystarczająca** dla zaspokojenia potrzeb wychowanków. Konieczne jest jednak dostosowanie organizacji roku szkolnego do specyfiki zapotrzebowania oczekujących nieletnich. Przy planowaniu organizacji roku szkolnego 2014/2015 proponujemy uwzględnić nasze szacunkowe wyliczenia, z których wynika, że:

- brakuje miejsc w I klasie zasadniczej szkoły zawodowej, zwłaszcza w początkowych miesiącach roku szkolnego;
- brakuje miejsc w III klasach gimnazjalnych;
- nadal brakuje możliwości zapewnienia nieletnim kształcenia na pierwszym etapie edukacji (klasy I–III), aktualnie jest 5 oczekujących na takie miejsca w MOW-ach;
- znacznie więcej niż potrzeba jest miejsc w I klasach gimnazjum dla dziewcząt i chłopców będących w normie intelektualnej;
- należy zapewnić możliwość kształcenia wychowankom szkół ponadgimnazjalnych kończących I klasę, a wymagających kontynuacji nauki.

Warto także przewidzieć możliwość elastycznego podejścia do organizacji roku szkolnego.

3. Tabelaryczna ilustracja danych

Tabela 1. Zgłoszona w systemie organizacja roku szkolnego 2013/2014 w MOW

MOW – rok szkolny 2013/2014						
Szkoła	Klasa	Chłopcy		Dziewczęta		Razem
		norma	upośledzenie umysłowe w st. lekkim	norma	upośledzenie umysłowe w st. lekkim	
Szkoła podstawowa	1	0	0	0	0	0
	2	0	0	0	0	0
	3	0	0	0	0	0
	4	14	2	4	0	20
	5	94	20	16	4	134
	6	173	26	53	5	267
Gimnazjum	1	779	83	287	22	1181
	2	940	120	418	23	1511
	3	904	81	447	34	1476
Zasadnicza szkoła zawodowa	1	401	48	187	21	657
	2	144	27	85	12	268
	3	0	0	0	0	0
Liceum ogólnokształcące	1	32	2	32	0	66
	2	0	0	10	0	10
	3	0	0	0	0	0
Liceum profilowane	1	0	0	0	0	0
	2	0	0	0	0	0
	3	0	0	10	0	10
Technikum	1	0	0	9	0	9
	2	0	0	5	0	5
	3	0	0	0	0	0
	4	0	0	0	0	0
Ogółem:		3481	409	1563	121	5574

Tabela 2. Nieletni przebywający w MOW – stan na dzień 5.04.2014 r.

Wychowankowie w MOW w roku szkolnym 2013/2014						
Szkoła	Klasa	Chłopcy		Dziewczęta		Razem
		norma	upośledzenie umysłowe w st. lekkim	norma	upośledzenie umysłowe w st. lekkim	
Szkoła podstawowa	1	0	0	0	0	0
	2	0	0	0	0	0
	3	0	0	0	0	0
	4	30	2	2	0	34
	5	98	20	21	2	141
	6	181	30	45	6	262
Gimnazjum	1	800	90	285	19	1194
	2	922	98	421	25	1466
	3	894	117	468	36	1515
Zasadnicza szkoła zawodowa	1	351	39	176	16	582
	2	91	10	56	2	159
	3	4	0	0	0	4
Liceum ogólnokształcące	1	18	0	39	0	57
	2	1	0	16	0	17
	3	0	0	0	0	0
Liceum profilowane	1	0	0	0	0	0
	2	0	0	0	0	0
	3	0	0	3	0	3
Technikum	1	0	0	9	0	9
	2	1	0	5	0	6
	3	1	0	0	0	1
	4	0	0	0	0	0
Ogółem:		3392	406	1546	106	5450

Tabela 3. Nieletni oczekujący na umieszczenie w MOW – stan na dzień 5.04.2014 r.

Oczekujący na wolne miejsca w MOW						
Szkoła	Klasa	Chłopcy		Dziewczęta		Razem
		norma	upośledzenie umysłowe w st. lekkim	norma	upośledzenie umysłowe w st. lekkim	
Szkoła podstawowa	1	0	0	0	0	0
	2	2	0	0	0	2
	3	2	0	1	0	3
	4	9	3	2	0	14
	5	25	11	9	0	45
	6	20	11	5	4	40
Gimnazjum	1	32	3	59	0	94
	2	2	7	50	2	61
	3	6	1	24	3	34
Zasadnicza szkoła zawodowa	1	6	2	9	1	18
	2	2	1	3	0	6
	3	0	0	0	0	0
Liceum ogólnokształcące	1	2	0	8	0	10
	2	1	0	16	0	17
	3	0	0	0	0	0
Liceum profilowane	1	0	0	0	0	0
	2	0	0	0	0	0
	3	0	0	0	0	0
Technikum	1	8	0	6	0	14
	2	2	0	3	0	5
	3	0	0	0	0	0
	4	0	0	0	0	0
Ogółem:		119	39	195	10	363

Tabela 4. Zapotrzebowanie na miejsca dla nieletnich w MOW w roku szkolnym 2014/2015

Symulacja zapotrzebowania na miejsca w MOW – 2014/2015						
Szkoła	Klasa	Chłopcy		Dziewczęta		Razem
		norma	upośledzenie umysłowe w st. lekkim	norma	upośledzenie umysłowe w st. lekkim	
Szkoła podstawowa	1	0	0	0	0	0
	2	2	0	0	0	2
	3	2	0	1	0	3
	4	9	3	2	0	14
	5	55	13	11	0	79
	6	118	31	26	6	181
Gimnazjum	1	213	33	104	6	356
	2	802	97	335	21	1255
	3	928	99	445	28	1500
Zasadnicza szkoła zawodowa	1	900	119	477	37	1533
	2	353	40	179	16	588
	3	91	10	56	2	159
Liceum ogólnokształcące	1	2	0	8	0	10
	2	19	0	55	0	74
	3	1	0	16	0	17
Liceum profilowane	1	0	0	0	0	0
	2	0	0	0	0	0
	3	0	0	0	0	0
Technikum	1	8	0	6	0	14
	2	2	0	12	0	14
	3	1	0	5	0	6
	4	1	0	0	0	1
Ogółem:		3507	445	1738	116	5806

Tabela 5. Zapotrzebowanie na dodatkowe miejsca w MOW w roku szkolnym 2014/2015 w poszczególnych klasach

Stosunek organizacji 2013/2014 do symulowanego zapotrzebowania na miejsca w MOW – 2014/2015						
Szkoła	Klasa	Chłopcy		Dziewczęta		Razem
		norma	upośledzenie umysłowe w st. lekkim	norma	upośledzenie umysłowe w st. lekkim	
Szkoła podstawowa	1	0	0	0	0	0
	2	-2	0	0	0	-2
	3	-2	0	-1	0	-3
	4	5	-1	2	0	6
	5	39	7	5	4	55
	6	55	-5	27	-1	76
Gimnazjum	1	566	50	183	16	815
	2	138	23	83	2	246
	3	-24	-18	2	6	-34
Zasadnicza szkoła zawodowa	1	-499	-71	-290	-16	-876
	2	-209	-13	-94	-4	-320
	3	-91	-10	-56	-2	-159
Liceum ogólnokształcące	1	30	2	24	0	56
	2	-19	0	-45	0	-64
	3	-1	0	-16	0	-17
Liceum profilowane	1	0	0	0	0	0
	2	0	0	0	0	0
	3	0	0	10	0	10
Technikum	1	-8	0	3	0	-5
	2	-2	0	-7	0	-9
	3	-1	0	-5	0	-6
	4	-1	0	0	0	-1
Ogółem:		-26	-36	-175	5	-232

Legenda: – oznacza brak miejsc na danym etapie edukacji
 + oznacza nadmiar miejsc na danym etapie edukacji
 0 oznacza stan zgodny z zapotrzebowaniem na danym etapie edukacji

Spis tabel

Tabela 1. Zgłoszona w systemie organizacja roku szkolnego 2013/2014 w MOW.....	8
Tabela 2. Nieletni przebywający w MOW – stan na dzień 5.04.2014 r.....	9
Tabela 3. Nieletni oczekujący na umieszczenie w MOW – stan na dzień 5.04.2014 r.....	10
Tabela 4. Zapotrzebowanie na miejsca dla nieletnich w MOW w roku szkolnym 2014/2015 ..	11
Tabela 5. Zapotrzebowanie na dodatkowe miejsca w MOW w roku szkolnym 2014/2015 w poszczególnych klasach	12

RAPORT

